

Inserati se sprejemajo in velja tristoletna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se cena primerne zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravništvo (administracija) in ekspedija na Dunajski cesti št. 15 v Medija-tovi hiši, II. nadstropji.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
Za polleta . . . 5 " — "
Za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
Za pol leta . . . 4 " 20 "
Za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je Florijanske ulice števil. 44.

Izohja po trikrat na teden in sicer v torek, četrtek in soboto.

Ravnopravnost slovenščine pri sodnijah.

„Slovensko uradovanje je dovoljeno!“ razlegal se je veseli krik po slovenskih časniki, ko je minister Pražak razposlal znano okrožnico do sodnij, branečo pravice slovenščine. Vsi smo bili tako lahkoverni, da smo zaupali veljavi ministrovih besedi. Toda g. minister je daleč tam na Dunaji, bližej nam je pa g. predsednik graške nadsodnije. Nemu se cela stvar vsa drugačna vidi, on ostane pri svojem nazoru, da slovenščina ni in ne sme biti uradni jezik. V takem smislu je poslal odlok na ptujsko sodnijo, ter sodnika pokaral, da je sprejel slovensko ulogo. Ubogi sodniki po Slovenskem zdaj ne bodo vedeli, česa bi se držali, ali odloka ministrovega, ali pa predsednika nadsodnijskega.

„Slov. Narod“, ki je pisal o tej zadevi, zapal je konfiskaciji. Mi nečemo kritizirati nobenega odloka, to pa smemo pač povedati, da nam ne gre v glavo, čemu obstoji ustava, če nema nobene veljave. To je vendar jasno, da §. 19. govori za ravnopravnost vseh jezikov, ko pravi, da se smejo in morajo pri uradnih rabiti vsi v deželi navadni jeziki (landesübliche sprachen). Ta paragraf ne piše „landesübliche gerichtssprachen“, ampak samo „sprachen“. Če bi toraj prav res bilo, kar naši nasprotniki trdijo (mi pa zanikamo), da je bila nemščina pri nas od nekaj edini (?) uradni jezik, moramo povdarjati, da je to ob veljavo prišlo, ko se je razglasila ustava in je v veljavo stopil §. 19. Po naših mislih tedaj se ustava

zanika, ako se povdarja prejšno stališče. To pa nikakor ne more obveljati. Ne dvomimo, da bodo naši poslanci vlado o tej zadevi vnovič vprašali, kako in kaj, in ne dvomimo, da jim bo večina državne zbornice pritrčila. Pač pa dvomimo, da bi to kaj koristilo. Zato pa ne bomo prej potolaženi, dokler se nam ne dá posebna izvršilna postava k §. 19, ki bo sodnikom strogo in natančno velevala, kako se ima tolmačiti jezikovna ravnopravnost.

Od te svoje terjatve ne bomo odjenjali naj pride, kar hoče. Ako sedaj ne dosežemo ravnopravnosti, jo bomo pa dosegli pozneje. Dosegli jo pa bomo!

Obrtnijstvo pa državni zbor.

III.

Ko se je sošla od g. Kluna nasvetovana anketa zvedencev ali strokovnjakov, je več od odsekovo precej iznensdila prikazen, da so bili od g. predsednika kot zvedenci ali strokovnjaki razun g. Löbblich povabljeni samo fabrikantje pa podpredsednik kupčijske zbornice dunajske. Takoj so sprevideli, da ti strokovnjaki odseku ne bodo mogli dati potrebnih pojasnil, zaradi katerih se je bilo nasvetovalo zaslisanje zvedencev. A razprava je pokazala, da liberalcem tudi ni bilo mar za rešitev vprašanja, ki je stalo na dnevnem redu, ampak le za demonstracijo zoper odsekove sklep, da mora vsakdo, ki hoče kako rokodelstvo pričeti, prej dokazati, da se ga je učil. Po nasvetu g. Kluna je bil namen ankete do-

ločiti, kako naj rokodelci dokažejo, da so se rokodelstva zares učili in da so zmožni pričeti samostojno obrtnijstvo, od liberalnega načelnika povabljeni strokovnjaki (!) so pa to vprašanje čisto v nemar pustili in na dolgo in široko ugovarjali, da je taka zahteva čisto nepotrebna in neopravičena, da se obrtnijska svoboda ne sme omejiti itd. itd. Edini gosp. Löbblich se je točno držal stavljenega vprašanja ter povdarjal potrebo omejitve obrtnijske svobode in ob enem nasvetoval, naj se od vsakega rokodelca, ki hoče pričeti samostojni obrt, zahteva dokaz, da se je tega obrtnijstva učil, ali da ga je že praktično izvrševal. Lahko pa mu bode to dokazati ali z učilnim pismom, ali z mojsterskimi spričali, ali s spričevalom dotične zadruga. Dasiravno izjave drugih zvedencev za odsek niso imele nobene vrednosti, jih je vendar le liberalni načelnik pododsekov dal stenografirati in tiskati, ter je s tem dovolj jasno pokazal, da je liberalni manjšini vse za kaj drugega bolj mar, kakor da bi malim obrtnikom pomagala in jih varovala oslepjarjenja po ljudeh, ki pravim poštenim in izučeni obrtnikom na škodo pričenjajo razna obrtnijstva, dasiravno se na nje toliko umé, kakor zajec na boben.

To je tudi res precej pri prvi pododsekovi seji na dan stopilo. Namesto da bi bil pododsek nadaljeval svoje obravnavanje in določil razne dokaze, s katerimi bi rokodelci pričali, da so zmožni pričeti lastno obrtnijo, začeli so liberalni udi zopet hvalisati obrtnijsko svobodo in se sklicevati na izreke zaslišanih strokov-

V spomin na dr. Jan. Bleiweisa.

(Dalje.)

Le poglejmo, kako se je Slovencem v nemških šolah godilo. Komaj je slovensko dete v nemške šole ustopilo, že so mu začeli s črno tablo in še bolj z leskovim oljem slovenščino iz glave izbijati in nemščino, katere le besedice razumilo ni, ucepjevati, da se je samemu sebi smihlo; in koliko truda in bitkosti ga je stalo, da si je ptuj jezik v glavo vbilo, pa še brez vse koristi. Še vem, ko sem bil v sredi katehizma vprašan, in nisem vedel odgovoriti, mi učitelj reče: hast nichts gelernt! jaz odgovorim: wohl! — on: so sage, wo hast du gelernt? In jaz začnem kakor litanije žlobudrati: Frage. Wer hat alles erschaffen? Antwort: Gott hat alles erschaffen. In ta Frage in Antwort je šlo noter do konca. G. katehet je vrh glave z rokama skup trčil in vskliknil; O du armer Knabe! — pa oči se mu le niso odprle; kajti slovenščina je pa iz šol preklicana in zakleta bila. Oh kako slepi so še zdaj nekteri slovenski očetje, rekoči: otroka zato v šolo dam, da se nemškega nauči; taki ptujčevi peti ne morem drugega reči, kakor: Bog odpusti jim, vsaj slepci brez pameti ne vejo, kaj delajo! Res je, da je dobro, da

človek več jezikov zna; toda maternega mora naj poprej in naj bolj znati, če ne, vse drugo po vodi spiava. Ako bi se bilo z menoj s slovenščino začelo in potem s nemščino nadaljevalo, meni bi ne bilo treba v farai šoli 6 let po klopih hlač trgati, bi se bil lahko v dveh letih vse to naučil. In kako žalostno je, ako so taki izšolani gospodje slovenski govoriti imeli. Še se moram smejeti svoji prvi pridigi, katera je sicer velik vtis naredila, ko sem začel: Kam vandraš vandrovc moj! — In drugi je obstal, rekoč: leto noč sim fucil, pa niks ne fucil; in jo iz prižnice pobrisal. Kako so še le fervoltarji in šribarji otrobe vezali, bi vam jih cel koš lahko povedal; da bi se za trebuh držali, tako bi se smejali.

Pa še bolj žalostno je bilo, da so celo imena vasi, rek, mest, itd. celo rodbinske imena v nemški jezik prestavili tako, da se tisučkrat Bogu vsmili! — Trdim Slovencem so nemške uradnike v kancelije poslali; tukaj je še le bilo joj in gorje, ravs in kavs, da je bilo strah in groza! — In ni bilo grši psovke, kakor: Du windfischer Test! — windischer Esel! itd. Zato ni čuda, da so je psovani Slovenec samega sebe sramoval in le po nemščini hrepnel; kajti, če je le nemško besedico vjel in spregovoril, če še tako pokvečeno, je bil že

pri gospodih več obrajtan; in od tod pride, da je toliko nemških besed v slovenščino vmešanih. Nasledek takih vnebovpijočih krivic je pa bil, da se je slovenski kmet zmeraj bolj ponemčeval, in če bi bilo tako daleč šlo, bi v 100 letih ne bilo nobenega Slovenca več na slovenski zemlji. In kateri Slovenci so pa še svoji materi Slavi zvesti ostali, so se sami tako zaničljivi zdeli, da so mislili, da so le samo za hlapce in služne gospodi vetvarjeni; le edino sv. vera jih je še pred obupanjem varovala; zato sta tudi vera in slovenščina tako trdno skupaj sklenjena, da ena brez druge biti ne morete. Zato pa tudi ni čudo, da je ubogi Slovenec pod takim težkim jarmom ves otožen postal, in celo njegove pesme iz tistih časov so tako otožne in miloglasne, da bi se človek rajši jokal, kakor pa pel, postavim! Kdaj boš prišel Jezus mili! Pred moje solzne oči? Križi so že preveliki, da nosit' jih ni meči; kdaj boš mi rešitelj prišel, Mene od trpljenja rešel? Oh moj Jezus, pridi zdaj, Da trpljenja bode kraj!

Poglejte l. m.! tako žalostno in krivično se je našim prednikom skoraj 1000 let godilo! — Zato se je ubogi Slovenec, ki se je kakor raztrti črv zvijal v grenkih solzah pod ptujčvo peto, že drugim narodom smilil. Potem

njakov, ki so bili odločno zoper to, da se ima od rokodelcev zahtevati dokaz zmožnosti. Ob enem so nasvetovali, naj pododsek izreče, da je dokaz zmožnosti nemogoč, da naj toraj tudi zansprej velja načelo obrtnijske svobode. Zastonj je g. Klun ugovarjal, da to ne gre, ker je pododsek že sklenil, da se ima zahtevati dokaz zmožnosti, in se zamorejo storjeni sklepi le preklicati, ako je vsaj toliko odbornikov navzočih in jih vsaj toliko tudi za to glasuje, kakor pri prejšnjem posvetovanji; zastonj jim je ponujal, da hoče v prihodnji seji natančno razložiti načine, kako bi se zamogel ta dokaz dognati; liberalci so ostali pri svoji trmi in ker je z njimi potegnil tudi Poljak Weigel, ki je že tedaj vedel, da se bode poslanstvu odpovedal in ne bo imel s to rečjo nič več opraviti, da si bode pa pri liberalcih pridobil ime razumnega in se liberalnega moža, ako z njimi glasuje, bil je storjeni sklep res ovržen in od pododseka sklenjeno, odseku nasvetovati, naj se od rokodelcev ne zahteva dokaz zmožnosti. Samo g. Klun in moravski poslanec dr. Mikiška sta glasovala za veljavnost prvega sklepa, dveh konservativnih poslancev pa je v seji manjkalo. Ko bi bili vsi navzoči, ali ko bi vsaj Weigel ne bil potegnil z liberalci, bi bilo pri prvem sklepu ostalo.

Politični pregled.

V Ljubljani 9. januarja.

Avstrijske dežele.

V Trstu bo volitev za državni zbor namesto dr. Rabl na v drugem mestnem volilnem razredu 1. februarja. Gledé g. Teuschelna pa piše „Edinost“: „Tržaška trgovinska zbornica se je zmodrila. Čujemo, da se je g. Teuschlu od več strani očitalo Trstu škodljivo postopanje v državnem zboru, in da so trgovinske zbornice veljaki mandat ponudili trgovinskemu ministru. To nas veseli, ker baron Pino, prejšnji namestnik v Trstu, mnogo bolj vé, kaj treba Trstu, nego g. speditôr Teuschl, pa tudi g. Pino ni odvisen od strank ter ima poleg tega razen vseh družih

dobrih lastnosti največji upliv na trgovino. Zadnjič smo trgovinsko zbornico grajali, danes jej čestitamo.“ Z Dunaja se „Politiki“ poroča, da Pino ne misli kandidirati in da bo težko prevzel poslanstvo, ako mu ga ponudijo. — O tretjem državnem poslancu, g. Wittmanu, pa omenja „Edinost“:

„Drž. poslanca gg. Rabl in Teuschl sta se poslanstvu odpovedala. Čestitamo! Kaj pa g. Witman, da se nič ne čuje o njem? Ali se je skrnil? Prav prijetno mu res ne more biti pri srcu, in zdi se, da ga je sram. Skrivanje mu nič ne pomore, najboljšo, da se pokaže.“ Mi pa tem besedam še pristavljamo: Kaj pa Depretis? Ali bo imel še pogum v državni zbor zahajati samo zedinjenim levičarjem v podporo, vladi pa v zadrego?

Iz južne **Tirolske** se Lahi močno v Ameriko selijo, akoravno se jim od vladnih organov vedno odgovarja, naj tega ne storé.

Česki državni poslanec Mašek, dr. Riegerjev zet, se je državnemu poslanstvu odpovedal.

Za **hrvatski** sabor bil je namesto starega Starčevića, ki se je poslanstvu odpovedal, v Krašičkem okraju izvoljen reški odvetnik Barčič, ki je še huje Starčevićanec, kakor Starčević sam.

Ogerski naučni minister je izdal okrožnico na voditelje učiteljskih pripravnic, naj gledajo na to, da se bo po pripravnicah podučevala tudi sadjereja, posebno pa vrtnarstvo. Prihodnje učiteljice pa naj se izvežbajo v domačih delih, v kuhinjstvu, v šiviljstvu in pleterstvu. Enak ukaz bi bil tudi za naše dežele potreben.

Vnanje države.

Nemški cesar Viljem je te dni spregovoril besede, ki bodo po Nemčiji gotovo enako hudo zavrišale, kakor besede našega cesarja o fakijski opoziciji. V pismu, ki ga je cesar Viljem glede novih volitev za deželni zbor pruski poslal svojemu državnemu ministru, namreč pravi, da je jako napačno, ako se trdi, da izvrševanje vstavnih pravic pripada

samo odgovornim ministrom, pa ne prihaja tudi od kralja. Ako ministri podpišejo kraljeve pisma, jim s tem nikakor ne odvzamejo lastnosti samostojnih kraljevih sklepov. „Moji ministri, pravi kralj na dalje, morajo moje vstavne pravice braniti proti dvomom in otemnenji. Ravno to pa pričakujem tudi od vseh vradnikov, ki so mi prisegli zvestobo. Nikakor nečem krčiti svobode pri volitvah; pa vradniki, ki imajo izvrševati moje vladine naredbe in se po disciplinarnih postavah lahko odstavijo, imajo vsled svoje službene prisega dolžnost politiko moje vlade podpirati tudi pri volitvah. Zvesto spoštovanje te dolžnosti bom hvaležno pripoznal, zato od vseh vradnikov pričakujem, da se bodo gledé na priseženo zvestobo ogibali vsakere agitacije zoper mojo vlado tudi pri volitvah.“

V Poznanji na **Pruskem** je še vedno 160 000 ljudi brez dušnega pastirja, ker je pruska vlada duhovne pregnala. Zdaj se je menda Bismark premislil in bo katolikom nekaj bolj prijazno vladati začel. Za vrtislavskega škofa je bojda odmenjen dr. Herzog. Dozdaj niso imeli Šlezijanci nobenega škofa.

Razkačeno ljudstvo v **Varšavi** je ljudom mnogo škode naredilo pravijo da je opustošenih več ulic. Vsled tega kupčija velikega mesta mnogo trpi, ker so vse pošiljatve zastale.

Gališki deželni odbor je daroval za poškodovane iz dežalne blagajnice 2000 glid. Varšavski starašinski predsednik javno razglašal izraze sečutja, ki dohajajo iz Galicije.

Laška vlada je v silnih skrbeh, odkar je zvedela, da se Bismark za sv. očeta poteguje. Liberalni laški listi sicer še povdarjajo svoje stališče, da je Rim postal last kraljestva laškega po volji naroda, pri tem pa pozabijo dostaviti, prvič, da mnogo ljudi, ki tudi k narodu pripadajo, pa niso zadovoljni z oropanjem papeža, drugič pa, da krivica ostane krivica, tudi če bi jo celi narod potrdil, ker vsi ljudje na svetu ne morejo ovreči Božjih postav, ki jasno dovolj velé: „ne kradi!“

se je v srce usmiliti začel učenim narodnjakom, ki so vidili njegovo sramoto in revšino, zato so si na vso moč prizadevali, da bi zatrli slovenski rod zopet zbudili, povzdignili in pripeljali vsaj do človeških pravic, da bi se ne ravnalo ž njim, kakor z nemo živino, ki duše in pameti nima. Med tem narodnjaki slovi Primož Trubar, ki nam je pismeni jezik u-tvaril. Pred vsem drugim je šla zopet sloveča slovenska duhovščina z najlepšim izgledom naprej, ki je z lastnimi stroški in trdom brite glave podučevala in za viši šole pripravljala; ki je po vseh farah nepreplačane nedeljske slovenske šole s tolikim vspehom osnovala, da popisati ni.

Posebno so konec pretečenega in iz začetka sedanjega stoletja vstali trije možje, katerih veleslavna imena ne bojo zginita iz obnebjja slovenskega naroda, namreč baron Žiga Cojz, učeni Linhart in preslavni pesnik Valentin Vodnik, ki so zapušeni slovenski jezik piliti, likati in širiti, tudi časopis „Novice“ v maternem jeziku izdavatvi začeli. To je bilo po 1000 letni sužnosti prva juterna zora v znamenje, da se bliža beli dan odrešenja, in ko je Napoleon nad 1000 let zakopano Ilirijo zopet iz temnega groba na beli dan zaklical, je Vodnik ves navdušen Ilirijo oživljeno zapel: „Napoleon reče: Ilirija vstan! Vstaja, zdihaj: Kdo kliče na dan?“ Sicer so naši nasprotniki in tlačitelji našega naroda vse to zopet zatreti

si prizadevali; ali seme omike je na slovensko njivo padlo, in iskra olike je pod pepelom tiela, dokler ni velik ogenj vnela, ki se več pogasiti ne dá. In glejte ravno v današnjih časih so vstali bistroumni in srčni možje, kateri so moj mili slovenski rod v resnici ljubili in za njegov napredek iskreno nadaljevali, kakor dvorni svetovalec Kopitar, Miklošč na Dunaju, Matjež Ravnikar, škof v Trstu, Anton Martin Slomšek, škof v Mariboru, Jarnik na Koroškem itd. itd. Ali ti so izobrazovali svoj za pušeni slovenski rod le bolj na duševnem polju in v svojem kraju. Vstal je pa v beli Ljubljani mož, kateri je na političnem polju zane-marjene Slovence buditi, učiti in se za njihovo pravo in pravice boriti začel; — in ta učeni, bistré glave, kakor siva skala stanovitnega značaja in za svoj rod prebлагega srca je veleslavni gospod dr. Janez Bleiweis, oče Slovencev imenovan, kateri bo prihodnji tork 19. novembra 1878 že 70letnico svojega slavnega, pa tudi truda in britkost polnega življenja obhajal. Spodobi se, da mi tega velikega, očelo celo od svojih zopernikov spoštovanega moža, buditelja, boritelja, ponos in zvezdo slovenskega naroda še bolj poznamo, da bomo njegove neumorne zasluge bolj ceniti, njega pa bolj ljubiti, častiti in spoštovati vedeli.

Naš obče spoštovani in ljubljani gospod dr. Janez Bleiweis se je rodil v staroslavnem mestu Kranju 19. listopada 1808. l. Njegov

oče Valentin je bil spoštovani trgovec v Kranju, Njegov sin Janez je začetne nemške šole tam izvrstno dokončal, potem se v Ljubljano v latinske šole podal, kjer je kaj dobro napredoval. Kar se spomniti vem, je bil 4 leta pred menoj med najzvrstnejšimi dijaki. Po končani 8. šoli se je nadejalni mladeneč na dunajsko vseučilišče podal, se medicine ali zdravništva izučiti, in ondi je z izvrstnimi spričali dosegel doktorsko čast l. 1832. še ne popolnoma 24 let star. Že takrat je gorel za zboljšanje in omeko kmečkega stanu, posebno slovenskega naroda; in ko je videl, kako potreba je zane-marjenim kmetom slovenskim obilnejše pomoči v ozdravljenju živinskih bolezni, se je iz ljubezni do njih živinozdravstva poprijel, in do tja predavanja na c. kr. živinozdravski učilnici obiskoval, kjer je bil l. 1833 c. kr. Pensionar (učitelj odgojstva) in l. 1834 asistent med čnske klinike (ali pomočnik dejanskega učenja zdravilstva v bolnišnicah.) Na tej svoji stopnji je spisal l. 1838 (toraj je letos 40 let njegovega pisateljskega delovanja) svojo prvo živinozdravsko delo, pod nemškimi naslovom: Praktično zdravljanje konjskih bolezni; in to delo se je ljudem tako močno prikupilo, da je kljub temu, da je mnogo enakih knjig tiskanih bilo, že leta 1854 peto izdajo ali natis do-žvelo.

(Dalje prih.)

Izvirni dopisi.

Iz Sevnice, 14. januarja. Mnogo se je že premišljevalo in pisalo, kako bi se materialno stanje duhovnikov zboljšati dalo. Da to stanje dandanes res ni najboljše, tega ni treba dokazovati, ker tudi duhovnik mora vse, bodi si že delavne moči ali pa druge potrebšne svoje z dragim denarjem plačevati. Kaplanska remuneracija še posebej, da ne omenjam tistih 210 gl., ktere kaplani po manjših kaplanijah iz verskega zaklada za hrano dobivajo, izhaja iz bira pa iz štolnine. Bira postaja toliko pičlejša, kolikor ubožaši postaja kmet in štolnina izostaja toliko bolj, kolikor bolj je ubogo ljudstvo z drugim plačevanjem preobloženo. Vrh tega se vsak revni popotnik, katerih je od dne do dne več, pri duhovniku za krajcer oglasi, pa tudi domači reveži trdno zaupajo, da v prsih duhovnikovih bije usmiljeno srce za njih revo, pohujšal bi jih, ako bi jih trdosrdno od svojih duri odpodil. Take in enake okolščine, kolikor se bolj množijo, toliko bolj obtežujejo tudi materialni stan duhovnikov. Treba bo misliti na to, kako bi se ta stan zdatno in vspešno zboljšal. Rekel bi: Vi gospodje tamkej v lesenjači na Dunaju, poskusite z Božjo pomočjo kmetu breme olajšati, osrečite malega obrtnika, poskusite zboljšati položaj delavnega stanu, s tem ste že tudi duhovniku nekoliko pomagali, saj bo tudi duhovnik potlej bolj redno prejemal svoje dohodke, manj revežev se bo oglaševalo pri njem za podporo.

Kako bi se dala plača sama zboljšati?

Če duhovniku zaukažete iz blagajnice po 40 gl. ali tudi po 50 gl. na mesec, mu bode pa to vzeli, kar sedaj ima, toraj ste mu nekaj dali, nekaj pa vzeli. Kmetu bote biro in štolnino odpustili, pa mu bode pri davkih naložili, da bo moral še duhovnikovo plačo, še to breme v denarjih nositi. V takem duhu vsaj se je do sedaj semtertje glasilo, da bi se utegnili plača duhovnikov zboljšati. Denarno pomanjkanje pri ljudstvu je pa naj bolj sklečala rana, v to rano se ne sme več zadeti, če hočemo, da se pri nas na bolje obrne. Biro kmet že nekako odraja, če je slaba letina tudi malo na dolgu ostane, ali odraja jo vendar le nekako. Pozgubi se res duhovniku zmira kaj, ali vsaj to sladko zavest ima, da on ne obtežuje preveč kmečkega bremena, ta zavest je tudi nekaj vredna; zakaj nič posebno prijetno ni živeti med ljudstvom, pa gledati, kako se noč in dan trudi, zraven tega slabo živi, po vrhu pa še davke težko zmaguje. Kmeta nikar ne obtežujte z nobeno novo rečjo, če vam je mogoče. Ali vendar jaz mislim, da bi se materialno stanje duhovnikov na lahek način zboljšati dalo. Naj prej si k srcu vzemimo to, da tega podirali ne bomo, kar že obstoji. Zidajmo na to, kar najdemo, če ni po vsem prav, pa popravimo, ali podirati nikar. Sklenimo takorekoč vzhod z zapadom in šlo bode. Povrnimo se namreč k prvotni kršanski ljubezni! V prvih časih kršanstva so dijakoni za uboge skrbeli, da so jim pravično po potrebi delili to, kar so premožni namenili. Dijakonov bo tudi menda sedaj treba, da se zboljša materialno stanje revnih duhovnikov. S porazumljenjem z visoko vlado naj bi visokočastito knezoškofijstvo ustanovilo odbor duhovnikov. Do tega odbora naj bi se vsako leto s prošnjami obračali tisti duhovniki, kateri s sedanjo plačo shajati ne morejo.

Ta odbor naj bi sodil o potrebi dotičnih prošilcev, ter jih potlej priporočil na dotičnem mestu, da se jim primankljej pokrije. Mislim,

da na tak način nobeden ne bi bil preveč obtežen, revni duhovniki bi pa vendar vedeli se v potrebi kam obrniti.

Domače novice.

V Ljubljani, 10. januarja.

(Ljubljanska čitalnica) izvolila si je dr. K. Bleiweisa za predsednika, dr. Zupanca za podpredsednika. Izvolili so se tudi trije odborniki, ki se bodo z odborom sl. matice in drugih narodnih družtev dogovorili za stran Bleiweisovega spomenika.

(Gospodarski odsek „Matice Slovenske“) imel je v soboto sejo, v kateri se je razgovarjal o oddaji stanovanj v Matični hiši na Bregu. Sklenilo se je stonovanje v prvem nadstropji skupno oddati in po listih objaviti, da naj se do sobote 14. t. m. pisмено oglasi, kdor bi ga rad imel. Dosedanja stanovna bila je 350 gl. Dalje se je sklenilo najemnici drugega nadstropja naznaniti, da se bode stanovna za to nadstropje od sv. Mihaela naprej povikšala na 400 gl., in da bode morala pol leta prej odpovedati stanovanje, ako ga ne bode več obdržala.

(Občni zbor društva „Sokola“) se je vršil na sv. treh Kraljev dan v najlepšem redu. Navzočih je bilo 62 sokolovcev. Gosp. starosta Ravnihar se je v začetnem govoru oziral na preteklost in na vspehe „Sokolove“ ter ga spodbujal k novemu delu. Omenjal je tudi simpatij, ki jih naš „sokol“ vživa ne samo po celi Sloveniji, ampak tudi zunaj nje, kar priča to, da je zagrebški „Sokol“ izbral načelnika našega „Sokola“ za častnega svojega člana. Gosp. Ravnihar se je hotel potem časti staroste odpovedati, pa sokolovci so burno prosili, naj ostane še zanesprej na čelu društva, kar je na splošno željo slednjic obljubil. Ne da se tajiti, da je ravno pod vodstvom g. Ravniharja „Sokol“ tako napredoval, kakor še nikdar poprej, tako je samo lansko leto pristopilo 50 novih udov. Odstop g. Ravniharja od predsedništva bil bi toraj hud vdarec za to domoljubno društvo. Tajnik g. Legat je v obširnem poročilu popisal delovanje „Sokola“ v preteklem letu, blagajnik g. Geba pa je poročal o denarnem stanju društva; po njegovem poročilu ima društvo z vsem blizo 2000 gl. premoženja. Občni zbor je nadalje sklenil, naročiti 10 iztisov celovškega lista „Mir“ za izbujo koroških Sovencev. Pustni torek se bo maškerada tudi letos v čitalnici napravila, kakor prejšnje leta. Predtelovadec g. Mulaček je tožil, da se Sokolovci premalo vdeležujejo telovadbe, in se je sklenilo, porabiti vse pripomočke v izpodbujo telovadbe. G. Armič je stavil jako primerni nasvet, naj bi se vsako leto napravila javna telovadba, in naj bi se pri tej priliki delile zlate medalije za najboljše telovadce, ker na ta način bi se Sokolovci spodbujali k marljivi telovadbi. O izletih prihodnjega (to je tekočega) leta se ni govorilo, vendar se čuje, da pojde „Sokol“ letos enkrat v Zagreb. Za izlete se je v proračun vzela svota 800 gl. Po različnih menj važnih posameznih nasvetih vršila se je volitev novega odbora, in so bili voljeni: za starosta g. Ravnihar z 61 glasovi (enoglasno), za podstarosta g. Noll s 60 glasovi; za odbornike g. Geba enoglasno, g. Mulaček z 52 g. Legat 50, g. Kališnik z 49, g. Kreč s 46, g. Günter s 46 in g. Wöfling s 34 glasovi.

(Božičnica v katoliški rokodelski družbi) bila je pomočnikom novega leta in dečkom sv. treh Kraljev večer. Pri prvi je g. prošt Jarec, pri drugi g. župnik Rozman imel primeren

ogovor. V veselicah, v petji, govornjenji in igranji se je videlo dosta očitno, kolike zasluge za to družbo imajo na pr. g. predsednik Gajezda, g. katehet Kržič, kateri vodi dotične vaje pomočnikov, in p. Angelik Hribar, kateri jih vodi dečkom, popolnoma v duhu pristojnem. Da bi le dečki in pomočniki vsegar čislali to blago prizadevanje, in da bi tolikanj koristna in potrebna družba le od vseh strani dobivala zaslužno priznavanje in podpiranje!

(G. deželni predsednik Winkler) se je sinoči odpeljal na Dunaj, kamor so včeraj odšli tudi mil. knez in škof.

(Baron Mihael Zois), posestnik brdske grajščine pri Kranji je 7. t. m. umrl. Pogreb bo danes popoldne ob treh pri sv. Krištofu, kamor so pripeljali njegovo truplo iz omenjene grajščine.

(Slovensko gledišče.) Lepi igrokaz „na Osojah“ privabil je bil v petek mnogo občinstva v gledišče. Igralo se je dobro, posebno se je hvalila gospica G. Nigrinova (Monika); njena oprava po staronarodni noši bila je krasna. Tudi gospodje Kajzelj, Danilo, Sršen in Rus, ter gospa Gutnikova z gospico M. Nigrinovo so občinstvo popolnem zadovoljili. Burnega ploska so želi igralci obilo.

(Raca iz Ljubljane) „Morgenpošti“ od 7. t. m. se piše, da je imela obrtniška zadruga dne 5. t. m. mesečni shod na „rotovžu“, da je bilo navzočih 326 (!) udov, ter da se je sklenilo, poslati deputacijo na Dunaj zaradi dolenjske železnice. Kolikor smo mi pozvedeli, je vse to izmišljeno, ker o takem shodu na rotovžu nihče nič ne ve. Že število 326 navzočih kaže, da se je nekdo le hotel iz „Morgenpost“ ponorčevati.

(Vesteneckova tožba) zoper odgovornega vrednika časnika „Tribüne“, ki je bil objavil poročilo litijskega župana o znanih ponočnih dogodkih v Litiji, se bode vršila 12. januarja pred porotno sodnijo dunajsko. Pri tej priliki utegnejo na dan priti marsiktere mikavne reči, ker je zatoženec sodniji naznanil, da hoče dokazati resnico vsega tega, kar je bilo pisanega zoper okrajnega glavarja Vestenecka. Za priče so poklicani tje dr. Poklukar, Svetec, Lapajne in dr.

Razne reči.

— Cesarski darovi. Znano je, da cesar pri vsaki potrebi, nesreči in dobri napravi prvi in naj zdatneje pomagajo. Te dni so podarili iz svojega premoženja: za pogorelce v Cirkljah 400 gold., za grelnne sobe v Trstu 200 gl., za povečanja pokopališča v Hrušci Podgradom 200 gl.

V Tržaški okolici. — V Nabrežino imenovan je učiteljem gospod Ivan Tomšič, dozda učitelj v Biljah.

— Razpisi učiteljskih služeb. Na Štajarskem: Nadučiteljeva služba v Ljubnem (Laufen) in učiteljeva služba v Črešencah (Kirchstätten). Prošnje se oddajajo krajnemu šolskemu svetu do 15. t. m. Pri sv. Florijanu (P. Misling), v Skomerni (P. Weilenstein) in v Lembergi (P. St. Marein b. Erlachstein) izpraznjene so učiteljske službe IV. plačilnega reda s stanovanjem do 20. t. m. — Tirja se znanje slovenskega jezika.

— Premembe pri učiteljstvu. Na Kranjskem: G. Ferdinand Vigele je za trdno postavljen učitelj v Zagradci (v Novomeškem okraji). — Gdč. Marija Wessner, učiteljica v Krškem, je dobila III. učit. službo (kateri se je gdč. Avgusta Zupan odpovedala), pri ravno tej šoli.

— Za častnega meščana Krškega bil je izvoljen tamošnji župan in državni poslanec g. Viljem Pfeifer.

— Č. g. Anton Marija Basilio, župnik v Mompadernu, postal je kanonik pri katedralnem kapitelnu v Pulji.

— Umrl je 3. t. m. v Turnau-u, v Marija-Celjski dekaniji na zgornjem Štajerskem, po dolgi bolezni tamošnji župnik, benediktinec, pater Gregorij Dolinar, rojen 5. januarja 1. 1831 v Poljanah na Gorenškem. Naj se rajnega „Naceta“ njegovi součenci in prijatelji v v molitvi spominjajo! R. I. P.

— Mariborski mestni odbor je izvolil g. Bitteria pl. Tessenberga za počžupana. Jako čudno je po mestu završalo, da mestni župan ni pozdravil na novo izvoljenih mestnih svetovalcev, kakor je bilo in je menda povsod drugod še v navadi.

— V celjski fari, ki šteje 8602 duš, je bilo rojenih pretečeno leto 247, pokopanih pa 315 oseb, poročenih 48 parov, 12 parov manj, kakor leta 1880.

— V celjski bolnišnici, katero oskbljuje 5 milosrčnic, je ležalo na novega leta dan 93 bolnikov.

— Načelnik krajnemu šolskemu svetu v Terbonji izvoljen je bil jednoglasno narodni učitelj g. Jernej Troha.

— Nesreča. Dne 2. jan. t. l. je padel konduktor Zapf, ki stanuje v Mariboru, z železniškega tovornega vlaka med Zidanim mostom in Rimskimi toplicami tako nesrečno, da si je glavo prebil in možgane pretresel. Prepeljali so ga v celjsko bolnišnico, toda malo je upanja, da bo ozdravil.

— Katehetom pa tudi učiteljem vsem, katerim je mar pravo krščansko napredovanje in poučevanje, priporočajo se „Christlich-pädagogische Blätter“ za avstrijsko-ogersko cesarstvo, ki izhajajo že v V. letniku po 2 gl. na leto na Dunaju in jih vreduje vrli J. Panholzer. Zvest načelom dobre katoliške šole, razkriva grozne napake sedanje brezverske ter kaže prepad, kam tra le-tá človeštvo. Glej inserat.

— Slo vstvo. Pastýř duchovní v II. tečaju 3. sešitku prinaša pridige na predpepelnične nedelje, zdelane in v osnovah, na pepelnico ogovor, pri blagoslavljanju nove šole in šolske zastave. — O katehizovanju več razprav, o pravosti pri šolski mladini, v versko-nravnih prislovcih. — V tretjem oddelku o velikih delih Leona XIII. iz peresa prešta Štulca, o vzgledih iz domače narodne zgodovine v pridigah in duhovnih ogovorih, kar je v zlasti posebnost vredno, ter mnogo bolj vzbuja pozornost. Vreduje ga dr. M. Karlich v Pragi in stane celo leto 4 gl.

— Lužica se imenuje mesečnik za zabavo in poučevanje, kateri je z novim letom izhajati jel v Buoišinu (Bautzen), stane v Avstriji 1 gl. 60 kr. in mu je vredovatelj dr. E. Muka. Obsežek mu je jako zanimiv, v zlasti za Slovence, ki se pečajo z jezikoslovjem slovanskim.

— Mednarodni boj na igri šah Dunajska zaveza šah-igralcev je razpisala tekmovalje za najboljše šah-igralce, ki se bodo skušali na Dunaji 10. maja 1882. Prvi dobitnik znaša 5000 frankov, drugi 2000, tretji 1000 četrti 500, peti 300, in šesti 200. Povabljeni na to tekmovalje šah-igralci celega sveta.

— Jupiter. Letošnji letni planet sli vladar se imenuje Jupiter. To je velika, lepa zvezda, ki se celo noč vidi, še le proti 4. uri zgine na severozapad. Zvečer pa se prikaže na severoiztoku precej, ko sonce zaiše. Čeravno je Jupiter od naše zemlje čez 100 mi-

ljonov milj oddaljen, vendar se vidi tako svetla, kakor nam blizo stoječi rudečkasto bliščeč Mars. Samo Venus ali zgodnja Danica je še bolj svetla, kakor Jupiter. Jupiter ima štiri mesce, ki se okoli njega sučejo, in že z malim daljnogledom se ti mesci vidijo.

— Gotthardov prerov v Švici, kjer bo šla železnica iz Italije v Švico, se je 27. grudnia 1881 slovesno odprl pri navzočnosti množega ljudstva. Kupčija iz Italije na Nemško je zdaj dobila drugo pot, ne pojde več čez Tirolsko, ampak čez Švico. To je slabo za Tirolce.

— Slonova kost. Ni vsaka slonova kost od slona, ampak mnogo tega blaga pride iz Rusije, kjer iz leda kopljejo kosti nekdanjega mamuta. To je bila še večji žival ko slon, in imela še večji zobe, ki so še dobro ohranjeni, vendar pravijo, da je slonova kost boljše. Največ slonove kosti pride iz Afrike, kjer morajo vsako leto 51.000 slonov pobiti, da izvažajo na leto 780.000 kil slonove kosti. Nekteri slonov zob tehta do treh centov, tako velike slone ima Afrika. Tudi v Indiji je mnogo slonov, vendar potrebujejo toliko slonove kosti, da jo morajo še v Afriki kupovati. Slonova kost bo čezdalje dražjeja postala, ker se ta žival ne pomnoži tako hitro, kakor jo zdaj brezpametno pokončavajo.

— Svila v Ameriki. Kako velikansko Amerika napreduje, to se vidi iz tega, da so Amerikanci pred malimi leti še vso svilo iz Evrope, posebno iz Francije dobivali, zdaj so pa doma upeljali svilorejo in pridelajo že za 34 milijonov dolarjev domače svile, kupijo je le še za 33 milijonov; v kratkem pa je ne bodo nič kupili, ampak še nam prodajati začeli. Vsa gospodarska politika Amerike meri na to, da bi oni od nas ničesa ne potrebovali, sami pa nas z vsemi pridelki in izdelki oskrbovali. Na tak način se mora sčasom vse bogastvo Evrope v Ameriko preseliti, in Evropejci postanejo od Amerikancev odvisni, njim podložni!

— Razločitev zakona pri Kitajcih. Kitajci imajo sedem uzrokov za razločitev zakona, in sicer neplodnost, laž, ljubosumnost, nezvestoba, prepir, ali če sosedje zahtevajo razločitev kaknega zakona, ne da bi zakonski par s tem zadevoljen bil, samo ker sosedje pravijo, da večnega prepira med zakonskima dalje poslušati nečejo. Ljubosumnost zato zakon razdruži, ker pravijo Kitajci, da ljubosumna ženska nori, in z norico ni mogoče vkupaj živeti. Kitajski prerok Konfucius uči; „Mož je solnce, žena pa mesec; žena ima svoj svet od moža. Beseda možka je podobna petju petelinu, ki jutranji svet oznanuje; kokodajsanje ženske trpi celi dan, pa nema nobene veljave“.

Izkaz

velikodušnih darov in doneskov društvu zidanja nove cerkve Jezusovega Serca v Ljubljani do konec septembra 1881.

(Dalje.)

Po čast. g. župniku Ant. Kerčonu: Anton Kerčon, župnik, 1 gl. Janez Habijan 1 gl., Luka Žerneč 1 gl., Lenka Dremelj 2 gl., Mar. Babšek 1 gl., Liza Grum 1 gl., Martin Žonar 1 gl., Marj. Dremelj 1 gl., Mar. Keber 1 gl., Lenka Tomec 1 gl., Neža Stojic 1 gl., Jak. Mlakar 1 gl., Katra, Neža in Marija sestre 1 gl. 50 s., France Terdina 1 gl., Mar. Martine 1 gl., Mar. Černe 1 gl., milodari v cerkvi nabrani 6 gl. 60 sold., Mar. Mustar 1 gl.

Preč. g. dr. Janez Kulavie, dvorni kaplan, 5 gl. P. č. g. Urbančeku: Gregor, Jurij, Jožef Žavbi 1 gl. Janez Barlič 1 gl., Antonija Cirar 1 gl., Jožef Poljanšek 1 gl., Neža Slapar 50 s., Janez Urbanček 1 gl. Po č. g. Ramovšu: Jurij Miklavčič 10 s., France Mar., Marj., Simon, Anton Miklavčič 50 s., Marj., Oblak 10 s., Mar. Demšar 50 s., Lucija Jesenko 10 s., Jurij Demšar 40 s., Marija Peternel 1 gl., Ant. Debevec 1

gl., Greg. Debevec 50 s., Jožef Peternel 1 gl., Mar. Benedičič 1 gl. 55 s., Mina Šubic 10 s., Fr. Dolencec 20 s., Polona Dolencec 20 s., Marija Benedičič 1 gl. 55 s., Ana Jeršek 50 s., Jernej Ramovš 1 gl. 70 s. Nabirki po „Zg. Danici“: preč. g. dekan M. Šlibar, M. J. 5 gl., neim. po č. g. J. Dolencec 1 gl., č. g. J. Dolencec 1 gl., neim. po č. g. J. Dolencec 5 gl., neim. po č. g. J. Porents 50 gl., Lenka Jama 2 gl., Janez Kajžar 2 gl. 10 s., neimen. 2 gl., č. g. vikar Andrej Pečenko 3 gl., Fr. Taučar 1 gl. neim. 5 gl., iz Doba 5 gl., Nace Eržen 1 gl., neim. 1 gl., Damijan Brodnik 10 gl., Svetin 1 gl., J. M. 2 gl., U. Kneiper 1 gl., Fidel Okorn 10 gl.. (Dalje prih.)

Pränumérations-Einladung

auf die

„christlich-pädagogischen Blätter“

für die

österreich-ungarische Monarchie herausgegeben und redigirt von Joh. Panholzer, Welt-priester der Wiener Erzdiöcese.

Die gegenwärtige Schullage mit der Isolierung der religiös-sittlichen Erziehung der Jugend in die alleinige Hand des Katecheten, die rapide und schreckenerregende Zunahme der jugendlichen Verbrechen so zwar, dass selbst die grössten Verbrechen in jugendlichen Kreisen heimisch zu werden drohen, macht es allen Patrioten und insbesondere dem Clerus, als von Gott bestellten Lehrer und Erzieher des Volkes, mehr als je zur Pflicht, der Schulfrage volle Aufmerksamkeit zu schenken, daher ist das Erscheinen einer Zeitschrift welche die Frage gründlich behandelt, die offenen und versteckten Schäden bespricht und die einzig wirksamen Heilmittel angibt, von besonderer Nothwendigkeit, um so mehr als die übrigen pädagogischen Zeitschriften der Gegenwart für die confessionslose Schule Propaganda machen und eine dem Clerus feindliche Stellung einnehmen. Die „christlich-pädagog. Blätter“ haben nach competenten Urtheilen den positiv katholischen Standpunkt treu bewahrt. Damit aber die Wirksamkeit einer Zeitschrift eine durchgreifende werde, ist eine grosse Anzahl von Abonnenten nothwendig. Je mehr Leser, desto mehr werden die Ideen Gemeingut, desto mehr Ansehen und Einfluss hat dieselbe.

Wir laden darum zum Aboonement ein Diese Blätter erscheinen monatlich 2mal, 1 bis 1 1/2 Bogen grössten Format, besprechen die Schulfragen, bringen didaktische Arbeiten Gesetze und Verordnungen, Literatur und enthalten als Separatbeilage ein reichhaltiges Verzeichniss empfohlen-werter Jugendschriften

Man abonirt am besten mittelst Postanweisung bei der Redaktion I. Am Peter 9 Wien ganzjährig mit Franco-Postzusendung 2 fl. ö. W.

Dr. Val. Štampihar

je odprl

odvetniško pisarno v Ljubljani pod trančo št. 2. (1)

Dober kud

ure.

Jaz pošiljam ure proti poštnemu povzetju, in komur ura ni všeč, dam denar nazaj. Tedaj je kupčija brez nevarnosti.

- 1 cilindar ura iz srebernega niklja z verižico, prej 12 gl., zdaj 5 gl. 25 kr.
- 1 ura na sidro iz srebernega niklja z verižico, prej 15 gl., zdaj 7 gl. 25 kr.
- 1 srebrna remontoir Washington ura z verižico, prej 30 gl., zdaj 15 gl.
- 1 srebrna ura na sidro z patentiranim kolesjem in verižico, prej 25 gl. 11 gl. 25 kr.
- 1 zlata ura za gospe, prej po 40 gl., zdaj po 20 gl. z verižico okoli vratu.
- 1 zlata remontoir-ura prej po 100 gl., zdaj po 40 gl. (2)

Jamstvo za pet let.

H. Fromm, war

na Dunaji. Wien, gegenüber der Wollzeile.

J. Blaznikovi nasledniki v Ljubljani.